

GIÁO DỤC PHÒNG CHỐNG BẠO LỰC HỌC ĐƯỜNG TRONG DẠY HỌC MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN Ở BẬC TRUNG HỌC CƠ SỞ THEO CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018

Tiêu Thị Mỹ Hồng

Khoa Lí luận chính trị - Giáo dục Công dân, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Tóm tắt. Bạo lực học đường đang ngày càng trở nên nghiêm trọng ở nhiều quốc gia trong đó có Việt Nam. Vấn đề này cần được giải quyết một cách có hệ thống từ gia đình, nhà trường đến xã hội. Trong bối cảnh hiện nay mỗi thầy cô phải là một chuyên gia giáo dục phòng chống bạo lực học đường với nhiều cách thức và biện pháp khác nhau. Ở bài viết này, tác giả tập trung nghiên cứu giáo dục phòng chống bạo lực học đường thông qua dạy học môn giáo dục công dân ở bậc trung học cơ sở theo chương trình giáo dục phổ thông 2018. Luận giải cho việc tại sao cần đẩy mạnh công tác giáo dục phòng chống bạo lực học đường và tại sao môn giáo dục công dân lại có ưu thế trong lĩnh vực này. Từ đó, bài viết sẽ gợi ý một số nội dung cũng như biện pháp, cách thức đưa nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường vào các chủ đề của môn học nhằm góp phần nâng cao nhận thức của học sinh về bạo lực học đường, hậu quả và cách thức phòng tránh nó.

Từ khóa: bạo lực học đường, hậu quả, giáo dục phòng chống bạo lực học đường, giáo dục công dân...

1. Mở đầu

Bạo lực học đường là thực trạng của nhiều quốc gia, kể cả với những nước có nền giáo dục phát triển, làm tốt công tác tư vấn tâm lí học đường. Tổ chức Y tế thế giới đã khẳng định: “Không có quốc gia hay cộng đồng nào là không bị ảnh hưởng bởi bạo lực. Hình ảnh và lời kể về bạo lực trên khắp các phương tiện truyền thông; nó ở trên đường phố, trong nhà, trường học, nơi làm việc... Bạo lực là một tai họa toàn cầu xé toạc cấu trúc cộng đồng và đe dọa cuộc sống, sức khỏe và hạnh phúc của tất cả mọi người” [1, tr2]. Thời gian qua, tình trạng bạo lực học đường ở Việt Nam có chiều hướng gia tăng với diễn biến ngày càng phức tạp, đáng báo động không chỉ với ngành giáo dục mà còn đối với toàn xã hội. Để giải quyết vấn nạn này, giáo dục phòng chống bạo lực học đường phải đặc biệt được quan tâm. Chính vì thế, Bộ giáo dục và Đào tạo đã đưa ra Chương trình hành động về phòng, chống bạo lực học đường trong các cơ sở giáo dục [2]; hướng dẫn thực hiện công tác tư vấn tâm lí cho học sinh trong trường phổ thông nhằm cân bằng cảm xúc, định hướng điều chỉnh hành vi cho các em nhằm giảm thiểu nguyên nhân dẫn tới bạo lực học đường từ góc độ tâm lí [3]; đồng thời có những quy định về môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện, phòng chống bạo lực học đường [4]. Ngày 17/4/2019, Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức hội nghị toàn quốc về đảm bảo an ninh, an toàn trường học, phòng chống bạo lực học đường. Hội nghị được thực hiện trực tuyến tới 640 điểm cầu trên toàn quốc với sự tham gia của gần 20.000 đại biểu nhằm quán triệt thực hiện nghiêm túc các văn bản chỉ

Ngày nhận bài: 2/8/2021. Ngày sửa bài: 29/8/2021. Ngày nhận đăng: 10/9/2021.

Tác giả liên hệ: Tiêu Thị Mỹ Hồng. Địa chỉ e-mail: tieu.my.hong@gmail.com

đạo của Chính phủ và của Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT) về phòng chống bạo lực học đường. Để phòng chống bạo lực học đường, Thứ trưởng Bộ GD&ĐT Nguyễn Thị Nghĩa cho rằng: trước hết phải đẩy mạnh công tác truyền thông, nâng cao nhận thức, trách nhiệm, nhận diện bạo lực học đường. Đồng thời xây dựng môi trường giáo dục dân chủ, an toàn, lành mạnh. Cùng với đó, cần đẩy mạnh tích hợp nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường vào chương trình và các hoạt động giáo dục. Khi bàn về giải pháp phòng chống bạo lực học đường, các nhà nghiên cứu đưa ra khá nhiều giải pháp ở các góc độ khác nhau. Trong số đó, một số cho rằng có thể giáo dục nhận thức cho học sinh về bạo lực học đường “qua các giờ học, đặc biệt là những giờ thuộc ban xã hội” [5]. Trong quá trình nghiên cứu thực trạng hoạt động phòng chống bạo lực học đường ở các trường trung học cơ sở thuộc địa bàn thành phố Hồ Chí Minh, tác giả Nguyễn Thị Thúy Dung cũng cho rằng học sinh cần được tiếp cận về phòng chống bạo lực học đường trong các môn học chính khóa và hoạt động giáo dục có lồng ghép nội dung về phòng chống bạo lực học đường [6]. Nguyễn Thanh Huyền - Trường Trung học cơ sở Nhân Chính, quận Thanh Xuân, Hà Nội trong rất nhiều biện pháp cũng đưa ra gợi ý tích hợp nội dung này trong dạy học môn giáo dục công dân [7]. Giáo dục công dân ở bậc trung học cơ sở (chương trình hiện hành cũng như chương trình 2018) là môn học có thế mạnh trong việc giáo dục đạo đức, giáo dục giá trị sống, kỹ năng sống cho học sinh. Với tính đặc thù của mình, giáo dục công dân giáo dục lối sống, cách ứng xử giữa con người với con người một cách trực tiếp thông qua chính đơn vị kiến thức của nó. Điều này khác với tính liên hệ, tính gián tiếp của các môn khoa học xã hội và nhân văn khác. Vì thế, giáo dục phòng chống bạo lực học đường thông qua môn giáo dục công dân chính là nâng cao nhận thức cũng như kỹ năng phòng, tránh vấn đề này cho học sinh. Qua quá trình nghiên cứu tổng hợp tài liệu, nhóm tác giả thấy rằng: nhiều bài viết đã đề cập tới thực trạng, nguyên nhân và hậu quả của bạo lực học đường, trong giải pháp cũng có đề cập đến lồng ghép nội dung này vào một số môn học. Tuy nhiên, hầu hết mới chỉ dừng lại ở các gợi ý, mà ít chỉ ra cụ thể nội dung, hình thức của việc giáo dục phòng chống bạo lực học đường gắn với một môn học cụ thể trong đó có môn giáo dục công dân ở bậc trung học cơ sở. Vì thế, nghiên cứu này sẽ làm rõ hai vấn đề đặt ra: (1) tính phù hợp của môn giáo dục công dân với việc giáo dục phòng chống bạo lực học đường; (2) những nội dung và hình thức giáo dục phòng chống bạo lực học đường nào sẽ phù hợp với môn giáo dục công dân. Làm rõ hai vấn đề này, chừng mực nào đó bài viết sẽ là một gợi ý cho giáo viên giáo dục công dân trong việc đưa nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường trong môn học mình phụ trách, trong những đơn vị kiến thức phù hợp.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Bạo lực học đường và sự cần thiết của giáo dục phòng chống bạo lực học đường

2.1.1. Bạo lực học đường và giáo dục phòng, chống bạo lực học đường

Đứng dưới những góc độ khác nhau các nhà nghiên cứu đã đưa ra quan niệm khác nhau về bạo lực học đường. Hiện nay, có hai định nghĩa về bạo lực thường được sử dụng nhất là định nghĩa của Olweus (1999) và định nghĩa của Tổ chức Y tế Thế giới (2002). Olweus cho rằng bạo lực là hành vi mà thủ phạm sử dụng chính cơ thể của mình hoặc một đồ vật (bao gồm cả vũ khí) để gây thương tích hoặc khó chịu (tương đối nghiêm trọng) cho một cá nhân khác [8, tr6]. Tổ chức Y tế Thế giới WHO định nghĩa bạo lực là cố ý sử dụng sức mạnh thể chất hoặc uy quyền để đe dọa người khác, thậm chí chống lại chính mình, chống lại một nhóm hoặc cộng đồng gây ra hoặc làm gia tăng khả năng làm tổn thương, tổn hại tâm lý, ảnh hưởng đến sự phát triển thậm chí là tử vong [9, tr5].

Báo cáo của Liên hợp quốc về bạo lực đối với trẻ em (Pinheiro 2006) đã dành một phần về bạo lực học đường để xem xét các khía cạnh khác nhau của vấn đề, bao gồm cả hình phạt thể

chất và tâm lí do giáo viên thực hiện, bắt nạt (bao gồm cả bắt nạt trên mạng) và các hình thức bạo lực khác do học sinh gây ra [9, tr123].

Cụ thể hơn bạo lực học đường là bất kỳ hình thức hoạt động bạo lực bên trong các cơ sở trường học. Nó bao gồm các hành vi bắt nạt, lạm dụng thân thể, lạm dụng bằng lời nói... Là những hành vi cố ý, sử dụng vũ lực hoặc quyền lực của học sinh hoặc giáo viên đối với những học sinh, giáo viên hoặc những người khác và ngược lại. Đó có thể là những hành vi bạo lực về thể xác, bạo lực về tinh thần, bạo lực về tình dục, bạo lực ngôn ngữ, những bắt ép về tài chính hoặc những hành vi khác có thể gây ra nhưng tổn thương về mặt tinh thần hoặc thể xác cho người bị hại [10].

Bạo lực học đường là một phần của bạo lực, xảy ra bên trong hoặc bên ngoài phạm vi không gian nhà trường nhưng có liên quan đến các thành viên nhà trường. Nó có thể diễn ra giữa học sinh với học sinh, học sinh với giáo viên. Tuy nhiên hành vi này thường diễn ra phổ biến giữa học sinh với học sinh [11].

Bạo lực học đường thể hiện dưới nhiều hình thức và mức độ khác nhau, nó thuộc về nhóm hành vi bạo lực nói chung. Vì thế, đây là một dạng hành vi lệch chuẩn, vi phạm các quy tắc và chuẩn mực đạo đức xã hội, nội quy của nhà trường nơi mà các em là thành viên [12], đồng thời là hành vi chống đối xã hội vì nó đe dọa, tấn công người khác gây nên những tổn thương cả về thể chất và tinh thần cho học sinh trong đó có cả học sinh có hành vi bạo lực và học sinh là nạn nhân [13]. Những hành vi bạo lực này còn ảnh hưởng xấu đến người chứng kiến hoặc tạo cảm giác vô cảm, hoặc đưa đến trải nghiệm bất lực, day dứt, thiếu an toàn, lo lắng...

Từ đây, có thể định nghĩa bạo lực học đường là các cuộc tấn công giữa học sinh với học sinh hoặc học sinh với nhân viên nhà trường bao gồm giáo viên, có thể xảy ra trên đường đến trường, trong khuôn viên nhà trường hoặc các sự kiện do nhà trường tổ chức. Hành vi có thể ở dạng lời nói đe dọa, vu khống, đánh nhau hoặc các hành vi tấn công thể chất, tinh thần khác. Hậu quả của bạo lực học đường là nghiêm trọng, thậm chí liên quan đến vấn đề tính mạng con người, làm gia tăng tỉ lệ tội phạm, xói mòn các giá trị văn hóa, ảnh hưởng đến cá nhân, nhà trường và toàn xã hội.

Với tính chất nghiêm trọng của những hành vi này, việc giáo dục phòng chống bạo lực học đường là đặc biệt cần thiết. Giáo dục phòng chống bạo lực học đường mang bản chất của hoạt động giáo dục nói chung gắn với nội dung liên quan đến bạo lực học đường nhằm mục đích phòng chống, giảm thiểu ảnh hưởng của những hành vi này đến mỗi cá nhân và toàn xã hội. Giáo dục phòng chống bạo lực học đường sẽ trang bị cho học sinh kiến thức để nhận diện được hành vi bạo lực học đường, đánh giá được các tình huống có nguy cơ dẫn đến bạo lực học đường, tìm và đánh giá được nguyên nhân, hậu quả do những hành vi ấy gây ra...; đồng thời có thái độ đứng đắn trước vấn đề bạo lực học đường, tích cực, chủ động tham gia các hoạt động phòng chống bạo lực học đường, thể hiện được thái độ đồng tình, phê phán đối với những hành vi cụ thể trong tình huống cụ thể...; tự nhận xét và điều chỉnh được hành vi của bản thân trong những tình huống liên quan đến bạo lực học đường. Từ đó có thể cho rằng, giáo dục phòng chống bạo lực học đường cho học sinh là quá trình mà ở đó nhà giáo dục bằng các biện pháp, cách thức tổ chức khác nhau nhằm nâng cao năng lực phòng chống bạo lực học đường cho học sinh từ đó góp phần giảm thiểu tình trạng bạo lực học đường, xây dựng văn hóa nhà trường thân thiện, tích cực.

2.1.2. Sự cần thiết của giáo dục phòng chống bạo lực học đường ở Việt Nam hiện nay

Giáo dục phòng chống bạo lực học đường đang là vấn đề được đặc biệt quan tâm. Nó cần thiết bởi bạo lực học đường ở Việt Nam hiện nay không chỉ tăng về số vụ mà còn nguy hiểm về tính chất, gây nên những hậu quả nghiêm trọng đối với bản thân các em cũng như sự phát triển chung của xã hội.

Thứ nhất, về số vụ việc.

Theo báo cáo sơ bộ của cơ quan công an tại 63 tỉnh, thành phố trên cả nước, từ năm 2010 đến nay đã có 7.735 học sinh, sinh viên tham gia các vụ đánh nhau, bị xử lý kỷ luật. Theo số liệu thống kê đầu năm 2015 của Bộ Giáo dục và Đào tạo, trong một năm học, toàn quốc xảy ra khoảng 1.600 vụ học sinh đánh nhau ở cả trong và ngoài phạm vi nhà trường, tương đương khoảng 5 vụ đánh nhau một ngày. Đến cuối năm 2018, tại hội thảo về môi trường giáo dục, Bộ Giáo dục và Đào tạo cho biết mỗi năm có hơn 2.000 vụ bạo lực học đường. Nhiều nhà nghiên cứu coi bạo lực học đường như một loại virus có tốc độ lây lan đến chóng mặt. Tác giả Minh Thứ cho rằng: “Những hành vi BLHĐ thời gian gần đây diễn ra triền miên trên phạm vi cả nước. Như một thứ virus lây lan nhanh chóng và đang làm cho cả xã hội bức xúc. Gây sốc mọi người bằng những hình ảnh côn đồ, mang tính chất dã man, phi đạo đức” [14]. Tại tọa đàm “Ngăn ngừa bạo lực học đường - Để trẻ em không đơn độc” chiều 8/4, Phó cục trưởng Cảnh sát hình sự Phạm Mạnh Thường đã đưa ra thống kê của ngành công an như sau: *chỉ trong quý I/2019 có 310 vụ bạo lực học đường trên toàn quốc, chủ yếu là ở lứa tuổi trung học. Riêng cuối tháng 3 và đầu tháng 4, hàng loạt vụ bạo lực giữa học sinh với nhau xảy ra ở khắp các tỉnh, thành như Hưng Yên, Nghệ An và mới nhất là Quảng Ninh. Tìm kiếm trên Google, chỉ trong 0,33 giây có tới 27,9 triệu kết quả cho cụm từ “bạo lực học đường”.*

Điều đáng chú ý hơn là thời gian gần đây số vụ liên quan đến học sinh nữ đánh nhau, đánh hội đồng ngày càng gia tăng thậm chí hơn cả học sinh nam với những lí do hết sức vu vơ, vô cùng nhỏ nhặt như: nhìn đều, thấy ngứa mắt, hoặc đơn giản là bạn xinh và học giỏi hơn. Các em này đi từ khủng bố tinh thần bằng từ ngữ đầy tính chửi búa đến những hành vi xâm phạm đến thân thể người khác. Trong một nghiên cứu về hành vi bạo lực của nữ sinh trung học phổ thông với 200 mẫu khảo sát tại 2 trường thuộc quận Đống Đa (Hà Nội) và phỏng vấn sâu 5 học sinh, kết quả cho thấy: có đến 96,7% số học sinh được hỏi trả lời rằng ở trường các em có xảy ra hiện tượng nữ sinh đánh nhau với 44,7% ở mức độ rất thường xuyên, 38% thường xuyên, và 17,3% không thường xuyên. Không chỉ dừng lại ở đó, có tới 64% các em nữ thừa nhận là đã từng có hành vi đánh nhau với các bạn khác. Đáng chú ý, hầu hết những vụ đánh nhau lần đầu tiên đều diễn ra trong khuôn viên trường học [15].

Độ tuổi đối tượng tham gia vào các vụ bạo lực học đường đến hơn 90% tập trung ở lứa tuổi từ 11 đến 18. Một nghiên cứu đã chỉ ra rằng: độ tuổi từ 06 -10 tuổi chiếm 07%; từ 11- 14 tuổi chiếm 45%; từ 15 - 18 tuổi chiếm 48%. Như vậy, đối tượng tham gia đánh nhau phần lớn học sinh cuối cấp trung học cơ sở và trung học phổ thông. Đây là lứa tuổi mà sinh lí các em có nhiều biến đổi, suy nghĩ bồng bột, thích tự mình giải quyết các mâu thuẫn, dễ bị bạn bè rủ rê lôi kéo [10].

Thứ hai, về tính chất vụ việc.

Một là, bạo lực học đường không chỉ tăng lên về số vụ mà còn ngày càng trở nên nguy hiểm hơn với các loại hung khí có tính sát thương cao như dao, kiếm, gậy gộc thậm chí cả súng ống... Không ít vụ đã làm cho nạn nhân bị ảnh hưởng nặng nề về thể chất và tinh thần thậm chí dẫn đến tử vong. Báo cáo của Liên hợp quốc và nhiều công trình nghiên cứu lớn đều nhấn mạnh đến hậu quả nghiêm trọng mà bạo lực học đường gây ra cả về sức khỏe, về xã hội và giáo dục. Bên cạnh những tác động có thể nhìn thấy về sức khỏe thể chất, bạo lực học đường có thể gây suy giảm khả năng phát triển cảm xúc và gây ra tình trạng đau khổ hoặc tội tệ về lâu dài về tinh thần [8].

Hai là, nhiều vụ bạo lực học đường không chỉ là hành vi mang tính tự phát tại một thời điểm mà được chuẩn bị, có tổ chức, có phân công nhiệm vụ người đánh, kẻ quay video, kẻ phát tán lên mạng xã hội.

Ba là, điều đáng buồn hơn là nguyên nhân trực tiếp dẫn tới các hành vi bạo lực ấy được học sinh giải thích rất nhỏ nhặt, chỉ là “nhìn đều”, “nhìn không ưa”, hiểu nhầm trên facebook, thậm chí chỉ do bạn xinh hơn, giỏi hơn hay là người mới đến cần dạy cho bài học, thấy ghét thì đánh, không cho nhìn bài cũng đánh,... và sự cổ vũ của bạn bè, trong đó có cả các bạn nam cũng là một yếu tố thúc đẩy hành vi bạo lực của các bạn nữ sinh, cũng có khi đánh bạn dã man

chỉ bởi làm như vậy sẽ được nhiều người biết đến, sẽ nổi tiếng, sẽ có nhiều lượt theo dõi trên mạng xã hội...

Bốn là, số vụ bạo lực học đường xảy ra giữa các nữ sinh ngày càng nhiều, tính chất xúc phạm danh dự, nhân phẩm đôi khi còn khủng khiếp hơn so với các vụ bạo lực do nam sinh gây ra. Nữ sinh đánh hội đồng không hiếm trường hợp lột quần, xé áo, thậm chí rú các bạn nam cùng đánh và quay video clip tung lên mạng... Chính hành vi lột quần, xé áo, bắt bạn quỳ đã gây nên những cú sốc tâm lí vô cùng lớn với nạn nhân, cảm xúc tiêu cực ấy có thể dẫn đến hành vi tự tử vì không thể chịu đựng được sự cười nhạo, đàm tiếu của những người vô cảm xung quanh.

Thêm vào đó, không ít học sinh đã thể hiện thái độ vô cảm khi chứng kiến cảnh bạn bị đánh đập dã man. Không những không can ngăn, không kêu người can thiệp kịp thời mà còn quay video phát tán lên mạng để câu like, câu view. Đó là điều vô cùng đáng sợ, đáng lo ngại cho tương lai đất nước, bởi một thế hệ trẻ thiếu trách nhiệm, thiếu sự yêu thương. Không đánh bạn nhưng không chống lại cái ác, cái sai cũng chính là đồng lõa với nó. Im lặng trước bạo lực học đường dù với bất kì lí do gì đều là tội ác. Sự vô cảm ấy khiến dư luận xã hội vô cùng nhức nhối, gây nên tâm lí hoang mang cho nhiều học sinh, các bậc phụ huynh có con em trong độ tuổi đến trường và làm đau đầu nhiều nhà quản lí giáo dục. Tuy nhiên, vấn đề nhức nhối đó không tự nhiên mà có, sự xuất hiện của nó có nguyên nhân sâu xa, trực tiếp chính từ bản thân học sinh, từ gia đình, nhà trường và xã hội.

2.2. Ưu thế của môn GDCD trong việc giáo dục phòng chống bạo lực học đường

Trong bối cảnh hiện nay, giáo dục phòng chống bạo lực học đường là thực sự cần thiết. Vì thế, ở tất cả các cấp học, với những môn học có ưu thế, giáo viên nên lưu ý về việc đưa nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường vào trong những bài học, những đơn vị kiến thức phù hợp. So với các môn học khác, giáo dục phòng chống bạo lực học đường trong môn giáo dục công dân mang tính trực tiếp, cơ bản và chủ yếu nhất. Môn Giáo dục công dân được xem là môn học góp phần trực tiếp giáo dục phòng chống bạo lực học đường xuất phát từ những khía cạnh sau:

Thứ nhất, xuất phát từ đặc điểm chương trình môn học. Giáo dục công dân giữ vai trò chủ đạo trong việc giúp học sinh hình thành, phát triển ý thức và hành vi của người công dân. Thông qua các bài học về lối sống, đạo đức, pháp luật, môn Giáo dục công dân góp phần bồi dưỡng cho học sinh những phẩm chất chủ yếu và năng lực cốt lõi của người công dân, đặc biệt là tình cảm, niềm tin, nhận thức, cách ứng xử phù hợp với chuẩn mực đạo đức và quy định của pháp luật, có kĩ năng sống và bản lĩnh để học tập, làm việc và sẵn sàng thực hiện trách nhiệm công dân trong sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc và hội nhập quốc tế [16].

Chương trình môn Giáo dục công dân cũng rất chú trọng tích hợp các nội dung giáo dục trong nội bộ môn học về kĩ năng sống, đạo đức, pháp luật... và tích hợp nhiều chủ đề giáo dục cần thiết. Những nội dung này gắn bó chặt chẽ với cuộc sống thực tiễn của học sinh, gắn liền với các sự kiện có tính thời sự trong đời sống đạo đức, pháp luật, kinh tế, chính trị, văn hoá, xã hội của địa phương, đất nước và thế giới [16]. Những đặc điểm ấy cho phép giáo viên dễ dàng đưa nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường vào những bài học phù hợp.

Thứ hai, xuất phát từ mục tiêu của chương trình môn học. Chương trình môn Giáo dục công dân góp phần hình thành, phát triển ở học sinh các phẩm chất chủ yếu: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực và trách nhiệm; các năng lực của người công dân Việt Nam, đặc biệt là năng lực điều chỉnh hành vi, năng lực phát triển bản thân, năng lực tìm hiểu và tham gia hoạt động kinh tế – xã hội nhằm đáp ứng nhu cầu phát triển của cá nhân và yêu cầu của sự nghiệp xây dựng đất nước. Giúp học sinh có hiểu biết về những chuẩn mực đạo đức, pháp luật cơ bản và giá trị, ý nghĩa của các chuẩn mực đó; tôn trọng, khoan dung, quan tâm, giúp đỡ người khác; có thái độ đúng đắn, rõ ràng trước các hiện tượng, sự kiện trong đời sống; có trách nhiệm với bản thân, gia đình, nhà trường, xã hội, công việc và môi trường sống... Giúp học sinh có tri thức

phổ thông, cơ bản về đạo đức, kỹ năng sống, kinh tế, pháp luật; đánh giá được thái độ, hành vi của bản thân và người khác; tự điều chỉnh và nhắc nhở, giúp đỡ bạn bè, người thân điều chỉnh thái độ, hành vi theo chuẩn mực đạo đức, pháp luật; biết cách thiết lập, duy trì mối quan hệ hoà hợp với những người xung quanh, thích ứng với xã hội biến đổi và giải quyết các vấn đề đơn giản trong đời sống của cá nhân, cộng đồng phù hợp với giá trị văn hoá, chuẩn mực đạo đức, quy tắc của cộng đồng, quy định của pháp luật và lứa tuổi... Với mục tiêu ấy của chương trình môn học, Giáo dục công dân có ưu thế rất lớn trong việc giáo dục phòng chống bạo lực học đường [16].

Thứ ba, xuất phát từ yêu cầu cần đạt về năng lực đặc thù của môn học. Giáo dục công dân là môn khoa học hướng tới hình thành ở học sinh *năng lực điều chỉnh hành vi*. Năng lực điều chỉnh hành vi bao gồm: nhận thức chuẩn mực hành vi (nhận biết được những chuẩn mực đạo đức, pháp luật phổ thông, cơ bản, phù hợp với lứa tuổi và giá trị, ý nghĩa của các chuẩn mực hành vi đó; có kiến thức cơ bản để nhận thức, quản lí, tự bảo vệ bản thân và thích ứng với những thay đổi trong cuộc sống; nhận biết được mục đích, nội dung, phương thức giao tiếp và hợp tác trong việc đáp ứng các nhu cầu của bản thân và giải quyết các vấn đề học tập, sinh hoạt hằng ngày...); đánh giá hành vi của bản thân và người khác (đánh giá được tác dụng và tác hại của thái độ, hành vi đạo đức và pháp luật của bản thân và người khác trong học tập và sinh hoạt; đồng tình, ủng hộ những thái độ, hành vi tích cực; phê phán, đấu tranh với những thái độ, hành vi tiêu cực về đạo đức và pháp luật; đánh giá được bối cảnh giao tiếp, đặc điểm và thái độ của đối tượng giao tiếp; khả năng của bản thân và nguyện vọng, khả năng của các thành viên trong nhóm hợp tác...); điều chỉnh hành vi (tự điều chỉnh và nhắc nhở, giúp đỡ bạn bè, người thân điều chỉnh được cảm xúc, thái độ, hành vi phù hợp với chuẩn mực đạo đức, pháp luật và lứa tuổi; sống tự chủ, không đua đòi, không làm những việc xấu; biết rèn luyện, phát huy ưu điểm, khắc phục hạn chế của bản thân, hướng đến các giá trị xã hội; tự thực hiện và giúp đỡ bạn bè thực hiện được một số hoạt động cơ bản, cần thiết để nhận thức, phát triển, tự bảo vệ bản thân và thích ứng với những thay đổi trong cuộc sống.... [16]. Với yêu cầu cần đạt như vậy, các tác giả biên soạn sách giáo khoa sẽ đưa vào những nội dung, gợi ý những hoạt động gắn với thực tiễn, thậm chí gắn trực tiếp với vấn đề bạo lực học đường, đồng thời giáo viên trong quá trình giảng dạy cũng dễ dàng đưa vấn đề bạo lực học đường vào bài học, hướng tới giáo dục phòng chống bạo lực học đường. Thông qua các hoạt động cụ thể của mỗi giờ học, học sinh dần hình thành và hoàn thiện năng lực này, từ đó, các em sẽ điều chỉnh được hành vi của mình theo chuẩn mực đạo đức và quy định của pháp luật. Vì thế, những hành vi lệch chuẩn như hành vi bạo lực học đường ít nhiều sẽ giảm đi.

Thứ tư, xuất phát từ nội dung của môn học. Giáo dục công dân ở bậc trung học cơ sở có 4 mạch: giáo dục đạo đức, giáo dục kỹ năng sống, giáo dục pháp luật, giáo dục kinh tế [16]. Giáo dục đạo đức chiếm 35% thời lượng bao gồm 5 nội dung xuyên suốt cho cả cấp học: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm đồng thời đó cũng chính là những phẩm chất chủ yếu cần hình thành cho công dân tương lai. Tương ứng với từng phẩm chất ấy, nội dung chương trình môn học đã có những chủ đề cụ thể. Một số chủ đề nhằm hình thành phẩm chất nhân ái và trung thực tỏ ra có ưu thế đặc biệt với giáo dục phòng chống bạo lực học đường như: chủ đề Yêu thương con người, Tôn trọng sự thật (lớp 6), Quan tâm, cảm thông và chia sẻ, Giữ chữ tín (lớp 7), Bảo vệ lẽ phải (lớp 8) Khoan dung, Khách quan và công bằng (lớp 9). Mạch giáo dục kỹ năng với 2 nội dung xuyên suốt: kỹ năng tự nhận thức, quản lí bản thân, kỹ năng tự vệ hình thành nên các chủ đề: Tự nhận thức bản thân, Ứng phó với tình huống nguy hiểm (lớp 6), Ứng phó với tâm lí căng thẳng, Phòng, chống bạo lực học đường (lớp 7) cũng rất dễ dàng trong việc đưa nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường vào tiết học. Sự phù hợp ấy cũng tương tự với nội dung mạch pháp luật liên quan đến quyền và nghĩa vụ của công dân, về vi phạm pháp luật và trách nhiệm pháp lí. Từ đó giúp các em hiểu hậu quả của việc bạo lực học đường gây ra cho gia đình, nhà trường, xã hội và cho chính bản thân các em.

Tóm lại, từ đặc điểm, mục tiêu chương trình đến yêu cầu cần đạt và nội dung môn học ta có thể khẳng định giáo dục công dân bậc trung học cơ sở là môn học có ưu thế trong việc giáo dục phòng chống bạo lực học đường cho học sinh.

2.3. Nội dung, phương pháp giáo dục phòng chống bạo lực học đường cho học sinh THCS qua dạy học môn GDCD theo chương trình giáo dục phổ thông 2018

Thứ nhất, về nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường cho học sinh THCS trong môn GDCD theo chương trình giáo dục phổ thông 2018

Chương trình môn Giáo dục công dân hiện hành bậc THCS chưa có nội dung cụ thể về giáo dục phòng chống bạo lực học đường. Chương trình môn Giáo dục công dân 2018 đã đưa nội dung phòng chống bạo lực học đường trong mạch nội dung giáo dục kỹ năng sống ở lớp 7. Tuy nhiên, ở nhiều chủ đề từ lớp 6 đến lớp 9 căn cứ vào yêu cầu cần đạt của chương trình, giáo viên có thể đưa ra được những nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường phù hợp, đảm bảo tính hệ thống, phát triển từ thấp lên cao theo đường phát triển năng lực. Với mạch nội dung giáo dục đạo đức, trong quá trình dạy học giáo viên cần chú ý tập trung việc giáo dục các giá trị, phẩm chất đạo đức tốt đẹp trong quan hệ ứng xử với thầy cô, bạn bè. Với mạch nội dung giáo dục pháp luật, giáo viên nên tập trung khai thác, giáo dục các quyền và bổn phận của trẻ em gắn với hành vi vi phạm pháp luật và trách nhiệm pháp lý trong những tình huống cụ thể. Với mạch nội dung giáo dục kỹ năng sống, giáo viên nên chú ý cho học sinh trải nghiệm các kỹ năng như kỹ năng phòng vệ chính đáng, kỹ năng tìm kiếm sự hỗ trợ khi bị bạo lực ở trường và trên đường đến trường.

Sau đây, tác giả xin gợi ý một số chủ đề gắn với yêu cầu cần đạt có thể lồng ghép nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường vào chương trình môn Giáo dục công dân 2018 bậc THCS.

STT	Lớp	Chủ đề	Yêu cầu cần đạt (phù hợp với giáo dục phòng chống bạo lực học đường)	Nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường
1	6	Yêu thương con người	<ul style="list-style-type: none"> Thực hiện được những việc làm thể hiện tình yêu thương con người. Đánh giá được thái độ, hành vi thể hiện tình yêu thương của người khác. Phê phán những biểu hiện trái với tình yêu thương con người. 	<ul style="list-style-type: none"> Giáo dục thái độ và cách ứng xử phù hợp trong những tình huống có nguy cơ xảy ra bạo lực học đường hoặc xảy ra bạo lực học đường. Phê phán thái độ thờ ơ, vô cảm khi chứng kiến bạo lực học đường.
2		Tự nhận thức bản thân	<ul style="list-style-type: none"> Tự nhận thức được điểm mạnh, điểm yếu, giá trị, vị trí, tình cảm, các mối quan hệ của bản thân. Biết tôn trọng bản thân. 	<ul style="list-style-type: none"> Giáo dục ý thức trân trọng bản thân mình, trân trọng người xung quanh, không xâm phạm đến nhân phẩm, danh dự và thân thể của người khác.
3		Ứng phó với tình huống nguy hiểm	<ul style="list-style-type: none"> Nhận biết được các tình huống nguy hiểm và hậu quả của những tình huống nguy hiểm đối với trẻ em. Nêu được cách ứng phó với một số tình huống nguy hiểm. Thực hành được cách ứng phó trước một số tình huống nguy hiểm để đảm bảo an toàn. 	<ul style="list-style-type: none"> Giúp các em nhận ra các tình huống bạo lực học đường và hậu quả của nó đối với trẻ em. Nêu được cách ứng phó với tình huống bạo lực học đường. Thực hành cách ứng phó trước một số tình huống bạo lực học đường có thể xảy ra.

4		Quyền trẻ em	<ul style="list-style-type: none"> – Phân biệt được hành vi thực hiện quyền trẻ em và hành vi vi phạm quyền trẻ em. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nhận thức được hành vi bạo lực học đường là vi phạm quyền trẻ em.
5	7	Quan tâm, cảm thông và chia sẻ	<ul style="list-style-type: none"> – Khích lệ, động viên bạn bè quan tâm, cảm thông và chia sẻ với người khác; phê phán thói ích kỉ, thờ ơ trước khó khăn, mất mát của người khác. 	<ul style="list-style-type: none"> - Phê phán thái độ thờ ơ, vô cảm khi chứng kiến hành vi bạo lực học đường.
6		Ứng phó với tâm lí căng thẳng	<ul style="list-style-type: none"> – Nhận biết được biểu hiện của cơ thể khi bị căng thẳng. – Nêu được cách ứng phó tích cực khi căng thẳng. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nhận diện trạng thái tâm lí căng thẳng của người đối diện để có cách xử lí phù hợp, tránh xảy ra hành vi sai trái. - Giáo dục cách ứng phó với trạng thái căng thẳng về tâm lí - nguyên nhân có thể dẫn đến hành vi bạo lực học đường.
7		Phòng, chống bạo lực học đường	<ul style="list-style-type: none"> – Nêu được các biểu hiện của bạo lực học đường; nguyên nhân và tác hại của bạo lực học đường. – Nêu được một số quy định cơ bản của pháp luật liên quan đến phòng, chống bạo lực học đường. – Biết cách ứng phó trước, trong và sau khi bị bạo lực học đường. – Tham gia các hoạt động tuyên truyền phòng, chống bạo lực học đường do nhà trường, địa phương tổ chức 	<ul style="list-style-type: none"> Toàn bộ yêu cầu cần đạt của bài đã nhằm hướng tới giáo dục phòng chống bạo lực học đường.
8	8	Bảo vệ lẽ phải	<ul style="list-style-type: none"> – Thực hiện được việc bảo vệ lẽ phải bằng lời nói và hành động cụ thể, phù hợp với lứa tuổi. – Khích lệ, động viên bạn bè có thái độ, hành vi bảo vệ lẽ phải; phê phán những thái độ, hành vi không bảo vệ lẽ phải 	<ul style="list-style-type: none"> - Thực hiện những việc làm phù hợp để bảo vệ bản thân và những người xung quanh tránh được bạo lực học đường. - Lên tiếng phê phán trước những hành vi bạo lực học đường; thái độ thờ ơ, vô cảm trước những hành vi ấy.
9	9	Khoan dung	<ul style="list-style-type: none"> – Thực hiện được những việc làm thể hiện sự khoan dung trong những tình huống cụ thể, phù hợp với lứa tuổi. – Phê phán các biểu hiện thiếu khoan dung. 	<ul style="list-style-type: none"> - Khoan dung với những lỗi sai của người khác để giảm thiểu bạo lực học đường. - Lên tiếng phê phán những trường hợp thiếu khoan dung dẫn đến bạo lực học đường.
10		Tích cực tham	<ul style="list-style-type: none"> – Tham gia tích cực, tự giác các hoạt động chung của cộng đồng phù hợp với lứa tuổi do lớp, 	<ul style="list-style-type: none"> - Tham gia tích cực vào các hoạt động tuyên truyền chống bạo lực học đường.

	gia các hoạt động cộng đồng	trường, địa phương tổ chức. – Phê phán biểu hiện thờ ơ, thiếu trách nhiệm với các hoạt động cộng đồng	
11	Vi phạm pháp luật và trách nhiệm pháp lí	– Phân tích, đánh giá được các hành vi vi phạm pháp luật và trách nhiệm pháp lí trong một số tình huống cụ thể. – Nghiêm chỉnh chấp hành pháp luật; tích cực ngăn ngừa và đấu tranh với các hành vi vi phạm pháp luật	- Hậu quả của hành vi bạo lực học đường dưới góc độ pháp luật gắn với trách nhiệm pháp lí. - Ngăn ngừa, đấu tranh với những hành vi bạo lực học đường.

Bảng địa chỉ lồng ghép nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường vào môn Giáo dục công dân 2018 bậc THCS

Ở đây, tác giả đưa ra bảng gợi ý theo chủ đề gắn với yêu cầu cần đạt mà không gắn với từng bài, từng đơn vị kiến thức cụ thể bởi: hiện nay, chúng ta có 3 cuốn sách giáo khoa Giáo dục công dân ở bậc THCS (sách của bộ *Chân trời sáng tạo*, bộ *Kết nối tri thức với cuộc sống* và bộ *Cánh diều*). Vì thế, việc gợi ý theo bài, theo đơn vị kiến thức cụ thể tức là lựa chọn một bộ sách nào đó làm ví dụ sẽ hạn chế tính ứng dụng của bảng gợi ý với những giáo viên chọn sách giáo khoa của những bộ còn lại. Thêm vào đó, năm học 2021 – 2022, chúng ta mới chỉ có sách giáo khoa Giáo dục công dân lớp 6 viết theo chương trình 2018. Đồng thời, điều quyết định nhất trong chương trình phổ thông mới, có tính chất chỉ đạo, chi phối hoạt động dạy học hiện nay chính là yêu cầu cần đạt. Giáo viên có thể lựa chọn bất kì bộ sách nào, tổ chức theo cách thức mà giáo viên thấy phù hợp nhưng nhất định phải đảm bảo yêu cầu cần đạt. Vì thế, việc lấy yêu cầu cần đạt làm căn cứ xác định nội dung phòng chống bạo lực học đường có thể được đưa giáo dục vào là phù hợp trong bối cảnh hiện nay. Và trên bảng chỉ dẫn, bài viết cũng chỉ đưa ra những yêu cầu cần đạt gắn trực tiếp với vấn đề đặt ra. Đó không phải là toàn bộ yêu cầu cần đạt của mỗi chủ đề trong chương trình GD CD 2018 bậc THCS. Từ những gợi ý về nội dung giáo dục phòng chống bạo lực học đường trong bảng trên, ta có thể thấy, giáo dục phòng chống bạo lực học đường cần tập trung vào: giáo dục nhận thức về hành vi bạo lực học đường và hậu quả của nó; nhận diện các biểu hiện của BLHĐ; giao tiếp và xử lí các mối quan hệ một cách hài hoà, ngăn chặn kịp thời khi thấy các hành vi BLHĐ; thái độ ứng xử phù hợp khi là nạn nhân hoặc là người chứng kiến các vụ BLHĐ.

Thứ hai, về phương pháp giáo dục phòng chống bạo lực học đường cho học sinh THCS qua dạy học môn GD CD theo chương trình giáo dục phổ thông 2018

Có thể nói, một trong những yếu tố quan trọng, đóng vai trò quyết định đến hiệu quả giáo dục chính là phương pháp giáo dục. Qua tìm hiểu cho thấy, việc dạy học môn giáo dục công dân nói chung và giáo dục phòng chống bạo lực học đường cho học sinh trong dạy học môn Giáo dục công dân nói riêng chưa đặt học sinh vào các bối cảnh thực tế giúp các em hình thành và phát triển phẩm chất và năng lực. Vì vậy, giáo viên cần thay đổi phương pháp dạy học từ chỗ truyền thụ nội dung kiến thức sang tổ chức các hoạt động dạy học. Để giáo dục phòng chống bạo lực học đường một cách có hiệu quả, giáo viên có thể sử dụng một số phương pháp sau: phương pháp nêu gương; phương pháp xử lí tình huống; phương pháp giải quyết vấn đề; tổ chức hoạt động trải nghiệm. Sau đây là một số gợi ý về phương pháp gắn với các chủ đề trong chương trình môn giáo dục công dân 2018:

- Phương pháp nêu gương: giáo viên đưa những tấm gương thực tế về yêu thương, sẻ chia vào tiết dạy để hình thành ở học sinh lòng nhân ái. Phẩm chất nhân ái trong mỗi học sinh sẽ có

sức mạnh đẩy lùi cái ác, cái xấu với những hành vi bạo lực làm tổn thương bản thân và tổn thương người khác. Phương pháp này có thể áp dụng trong các chủ đề: Yêu thương con người (lớp 6); Quan tâm, cảm thông và chia sẻ (lớp 7); Bảo vệ lẽ phải (lớp 8).

- Phương pháp xử lý tình huống gắn với các tình huống liên quan đến bạo lực học đường, phương pháp này chiếm ưu thế trong chủ đề: Ứng phó với tình huống nguy hiểm (lớp 6); Quyền trẻ em (lớp 6); Phòng chống bạo lực học đường (lớp 7).

- Tổ chức hoạt động trải nghiệm. Hiện nay, giáo dục qua trải nghiệm là một hướng đi mới, hiệu quả, đang được quan tâm. Giáo dục bằng hình thức này giúp học sinh tự chiếm lĩnh kiến thức theo thuyết kiến tạo và từ đó điều chỉnh hành vi đúng hướng. Hoạt động trải nghiệm trong trường học này được coi là một cách thức tổ chức dạy học trong một môn học cụ thể. Để giáo dục phòng chống bạo lực học đường trong dạy học môn giáo dục công dân, giáo viên có thể tổ chức dưới dạng sân khấu hóa; dưới dạng diễn đàn thảo luận; dưới dạng các cuộc thi; tổ chức giao lưu. Tổ chức trải nghiệm rất phù hợp với mạch giáo dục kỹ năng sống ở cả nội dung Kỹ năng nhận thức, quản lý bản thân và kỹ năng tự bảo vệ; phù hợp giáo dục pháp luật ở chủ đề Quyền trẻ em. Dù tổ chức dưới bất kỳ hình thức trải nghiệm nào, giáo viên cũng cần lưu ý thực hiện theo các bước sau: xác định mục tiêu tổ chức hoạt động trải nghiệm; xác định chủ đề hoạt động; xác định nội dung, lựa chọn phương pháp, phương tiện, hình thức tổ chức của hoạt động; thiết kế các hoạt động trải nghiệm dựa vào quy trình trải nghiệm của Kolb (trải nghiệm cụ thể; quan sát, đối chiếu, phân hồi; hình thành khái niệm; thử nghiệm tích cực); kiểm tra, điều chỉnh và hoàn thiện chương trình hoạt động.

3. Kết luận

Từ nghiên cứu trên chúng ta có thể khẳng định bạo lực học đường đã và đang là mối nguy hiểm, trở thành vấn nạn trong trường học cần được quan tâm và nhất định phải đẩy lùi. Phòng chống bạo lực học đường là trách nhiệm của toàn xã hội, của các nhà trường, các cấp học. Trong số rất nhiều cách thức, biện pháp phòng chống bạo lực học đường, giáo dục nội dung này trong môn học phù hợp được coi là một cách có hiệu quả. Môn Giáo dục công dân được xem là môn học có ưu thế và trực tiếp nhất trong việc giáo dục phòng chống bạo lực học đường cho học sinh. Điều này được thể hiện trong chính mục tiêu của môn học cũng như các mạch nội dung, các chủ đề và yêu cầu cần đạt theo chương trình 2018. Tuy nhiên, để đạt được hiệu quả cao trong giáo dục phòng chống bạo lực học đường, giáo viên giáo dục công dân cần làm rõ được các nội dung cần giáo dục gắn với mỗi khối lớp, gắn với mỗi chủ đề, mỗi yêu cầu cần đạt cũng như đơn vị kiến thức cụ thể. Đồng thời lựa chọn được những phương pháp, phương tiện tối ưu và hoạt động kiểm tra, đánh giá cũng cần được quan tâm đúng mức nhằm phát triển được phẩm chất, năng lực của học sinh: phẩm chất nhân ái; năng lực điều chỉnh hành vi. Chỉ có vậy, chúng ta mới có thể hi vọng tình trạng bạo lực học đường giảm đi trong tương lai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] World Health Organization, 2002. *World Report on Violence and Health*. Geneva: WHO tr2.
- [2] Bộ GD-ĐT, 2017a. Quyết định số 5886/QĐ-BGDĐT ngày 28/12/2017 về Chương trình hành động phòng, chống bạo lực học đường trong các cơ sở giáo dục mầm non, giáo dục phổ thông và giáo dục thường xuyên giai đoạn 2017-2021.
- [3] Bộ GD-ĐT, 2017b. Thông tư số 31/2017/TT-BGDĐT ngày 18/12/2017 về hướng dẫn thực hiện công tác tư vấn tâm lý cho học sinh trong trường phổ thông.
- [4] Chính phủ, 2017. Nghị định số 80/2017/NĐ-CP ngày 17/7/2017 Quy định về môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện, phòng, chống bạo lực học đường.

- [5] Nguyễn Thị Thảo, 2017. Một số biện pháp giáo dục nhận thức về vấn đề “bạo lực học đường” cho học sinh tại trường THPT Tân Kỳ 3, huyện Tân Kỳ, tỉnh Nghệ An. *Tạp chí Giáo dục*, số 409, kì 1- 7/2017.
- [6] Nguyễn Thị Thúy Dung, 2021. Thực trạng hoạt động phòng, chống bạo lực học đường tại các trường trung học cơ sở ở Thành phố Hồ Chí Minh. *Tạp chí Giáo dục*, số 494, kì 2 – 1/2021.
- [7] Nguyễn Thanh Huyền, 2019. *Giáo dục phòng, chống bắt nạt học đường cho học sinh các trường trung học cơ sở*. Tạp chí Giáo dục, Số đặc biệt Kì 2 tháng 5/2019, tr 115-120.
- [8] Nguyen Thi Thu Hang and Tran Ngo Minh Tam, 2013. *School Violence Evidence from Young Lives in Vietnam*. www.younglives.org.uk.
- [9] Pinheiro, Paulo Sérgio, 2006. *World Report on Violence Against Children*, part of UN Secretary-General’s Study on Violence Against Children, Geneva: United Nations.
- [10] Đỗ Văn Thanh, 5/4/2016. *Một số giải pháp về phòng ngừa bạo lực học đường ở nước ta hiện nay*, nguồn: <http://csnd.vn>.
- [11] Trần Thị Tú Anh, 2012. Hành vi bạo lực học đường của học sinh trung học cơ sở thành phố Huế. Kì yếu Hội thảo quốc tế về tâm lí học đường lần thứ 3: *Phát triển mô hình và kỹ năng hoạt động tâm lí học đường*. Huế.
- [12] Nguyễn Văn Lược, 2009. Bạo lực học đường – nguyên nhân và một số giải pháp hạn chế. Kì yếu Hội thảo khoa học toàn quốc: *Nhà trường Việt Nam trong một nền giáo dục tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*. Thành phố Hồ Chí Minh
- [13] Trần Thị Minh Đức, 2010. *Hành vi gây hấn phân tích từ góc độ Tâm lí học xã hội*. Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [14] Minh Thứ, 2011. *Vắc-xin cho bạo lực tuổi học đường*. Báo điện tử Giáo dục và Xã hội, <http://giaoducvaxahoi>.
- [15] Bùi Thị Hồng, 2016. Bạo lực học đường ở Việt Nam hiện nay: Thông tin qua các trang báo điện tử. *Tạp chí Thông tin khoa học xã hội*, số 5/2016, tr 34-41.
- [16] Bộ giáo dục và đào tạo, 2018. Chương trình giáo dục phổ thông môn Giáo dục công dân (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT – BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng bộ Giáo dục và Đào tạo).

ABSTRACT

Education of preventing school violence in teaching citizen education at junior secondary school based on 2018 school Education Curriculum

Tieu Thi My Hong

Faculty of Politics – Civic Education, Hanoi National University of Education

School violence has become more and more serious in a number of nations including Vietnam. This issue needs to be handled systematically from families, school to society. In the current context, each teacher must be an expert on education of preventing school violence with a variety of ways and methods. Within this research paper, authors focus on investigating education of preventing school violence through teaching the subject of Citizen Education at junior secondary school based on 2018 School Education Curriculum. To figure out why it is necessary to strengthen education of preventing school violence and why Citizen Education owns preferences in these fields. Also, the paper is going to suggest several measures, ways to integrate this content of education into the subject curriculum so as to reinforce students’ awareness of school violence, consequences and ways to prevent it.

Keywords: school violence, consequences, education of preventing school violence, Citizen Education.